

DOI: [10.32702/2307-2105-2019.11.172](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.11.172)

УДК 330.341.1

*А. В. Гуца,
магістр, Сумський державний університет
ORCID: 0000-0001-8785-3214
В. Г. Боронос,
професор, д. е. н., Сумський державний університет
ORCID: 0000-0001-5011-6843
Ю. Ю. Романова,
магістр, Сумський державний університет
ORCID: 0000-0002-8396-9030*

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

*A. Huscha
master student, Sumy State University
V. Boronos
Dr. Sc. (Economics), Professor, Sumy State University
Yu. Romanova
master student, Sumy State University*

FINANCIAL SUPPORT OF INNOVATIVE ACTIVITIES OF ENTERPRISES

Ідентифіковано наявність недоліків у структурі фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємств в Україні. За допомогою регресійного аналізу визначено основне джерело фінансування (власні кошти підприємств) як основний фактор впливу на інновації в діяльності суб'єктів господарювання. Здійснено аналіз структури та динаміки різних джерел фінансування. Доведено неможливість фінансування масштабних інноваційних проектів виключно з одного джерела. Розкрито основні недоліки української системи фінансування інноваційної діяльності. Визначено особливості різних джерел фінансування, серед яких власні кошти підприємств, кошти державного бюджету, кошти іноземних інвесторів, банківські кредити, венчурні фонди. Виявлено недостатність державного фінансування інноваційної діяльності. Порівняно рейтингову позицію України у сфері інноваційної активності з іншими країнами за допомогою аналізу міжнародних рейтингів.

Nowadays the financial support of innovation activity of enterprises is one of the main problems of innovation implementation. In international rankings, Ukraine is lagging behind in innovation compared to developed countries. The article reveals the essence of the concept of "financial support", which is contained in the legislative acts of Ukraine. The article describes the current state of the innovation sector in Ukraine. Established that the development of innovation has become an integral part of reforming the economy. The level of innovation activity and funding innovation of domestic enterprises is analysed. Determined that the structure of financial support of innovation activity of enterprises has

significant disadvantages. Regression analysis identifies the main source of financing (own funds of enterprises) as the main factor influencing innovations in the activities of organizations. The structure and dynamics of different sources of financing are analyzed. The impossibility of financing large-scale innovative projects solely from one source has been proved. The main shortcomings of the Ukrainian system of financing of innovative activity are revealed. Determined alternative sources of financing innovation in enterprises. The features of various sources of financing are identified, including the own funds of enterprises, state budget funds, funds of foreign investors, bank loans, venture funds. Insufficiency of state financing of innovative activity is revealed. The article has proved that the state budget is overburdened with debt, many social problems that need to be solved. The article reveals the relevance of venture business for the innovative activity of Ukrainian enterprises. The basic obstacles that hinder Ukraine's transition to an innovative model of development. Comparative ranking of Ukraine in the field of innovation activity with other countries through the analysis of international ratings. It is established that for successful conducting of innovative activity it is necessary to use different sources of financing of innovative activity of enterprises.

Ключові слова: фінансове забезпечення; інновації; джерела фінансування; інноваційна діяльність; інвестування.

Keywords: financial support; innovations; sources of financing; innovation activity; investment.

Постановка проблеми. Задля активного економічного зростання та модернізації суспільства важливим є впровадження інноваційної моделі розвитку, активізація підприємницької діяльності. Про це свідчить досвід високорозвинених країн, де динаміка зрушень у сфері інноваційного підприємництва, генерує прогресивні структурні зміни в економіці загалом, цим самим підвищуючи конкурентоздатність країни у світовому просторі.

Підприємства, що здатні самостійно розробляти та впроваджувати в свою діяльність інноваційні технології, мають значні переваги над суб'єктами господарювання, що використовують морально застарілі розробки.

Фінансове забезпечення інноваційної діяльності підприємств є одним з основних проблем впровадження інновацій. Адже головною причиною недостатньої інноваційної активності підприємств є відсутність фінансових ресурсів на проведення такої діяльності.

Інноваційне середовище в основних сферах людської діяльності сприяє глибинним структурним зрушенням в економіці та динамізму всієї економічної системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми фінансового забезпечення з кожним роком все частіше стають предметом дослідження вітчизняних науковців. Зокрема, вивченням питань інноваційної діяльності підприємств та особливостей його фінансового забезпечення займалися: Овденко Л. М., Дікань Л. В., Зянько В. В., Третяк І. О., Продиус О. І., Васильєва Т. А., Тюха І. В., Хорошко В. А.

Формування цілей статті. Мета статті полягає у дослідженні стану та якості фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємств в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Закон України «Про інноваційну діяльність» містить таке трактування поняття «інноваційна діяльність»: це діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [1].

До основних об'єктів інноваційної діяльності належать інноваційні проекти, результати інтелектуальної праці, новітні технології, нові організаційно-технічні підходи, поліпшення інфраструктури тощо.

Інноваційний розвиток економіки України знаходиться на початковому етапі та характеризується відсутністю базових інновацій, невеликою кількістю інноваційної продукції, низькою інноваційною активністю підприємств та дефіцитом фінансування [6, с. 167]. Щороку стрімко зменшується частка промислових підприємств, що впроваджують інновації, а частка збиткових підприємств, навпаки, зростає. Причиною цього є відсутність сприятливих умов для інноваційної діяльності, падіння попиту на високотехнологічні товари на внутрішньому ринку, що пояснюється невисокою платоспроможністю населення.

Будь-яка новаторська ідея, навіть якщо вона дуже перспективна та основана на глибоких знаннях про створюваний продукт, не може стати реальною без засобів для її втілення. Тому заходи інноваційного характеру на підприємстві є неможливими без належного фінансового забезпечення. Фінансове забезпечення

являє собою систему заходів та умов, що позитивно впливають на розвиток підприємства шляхом покриття витрат фінансовими ресурсами в залежності від обсягів виробництва та фінансового стану [5].

У більш вузькому розумінні фінансове забезпечення є сукупністю визначених форм і методів залучення та використання фінансових ресурсів.

В умовах сьогодення механізм фінансового забезпечення інноваційної діяльності відіграє таку ж першочергову роль фактора розвитку економіки, яку на індустріальному етапі відігравали природні ресурси, капітал та робоча сила [7, с. 355].

Зазвичай, джерелами фінансування інноваційних заходів, що впроваджує підприємство є: власні кошти організації, залучені та запозичені кошти. При цьому діяльність інноваційних підприємств рідко обмежується одним видом фінансування – переважно у більшості випадків відбувається оптимальне поєднання кількох форм фінансування. Кожне підприємство створює власну модель фінансового забезпечення інноваційної діяльності, де і визначається склад і структура джерел фінансових ресурсів.

Фінансування інноваційної діяльності підприємства лише з одного джерела, наприклад, власних коштів, значно обмежує можливості реалізації потенціалу підприємства в повному обсязі, адже для масштабних інвестицій потрібні значні фінансові ресурси, якими підприємства не завжди володіють на достатньому рівні.

Як правило, до такої складної системи як інноваційний процес на підприємстві, залучаються держава, фінансово-кредитні установи, інвестиційні компанії, інноваційні фонди та інші учасники [11, с. 60].

Обсяги фінансового забезпечення мають значний вплив на динаміку кількості підприємств, які впроваджують інноваційну діяльність. Щоб довести цей взаємозв'язок, проведемо кореляційно-регресійний аналіз залежності кількості таких підприємств від кількох факторів впливу, серед яких обсяги власних коштів, вкладених в інновації, витрати на проведення прикладних досліджень та кількість збиткових підприємств за період 2010-2018 рр. Вихідні дані для побудови регресійної моделі відображено в таблиці 1.

Таблиця 1.
Показники інноваційної діяльності підприємств у Україні за 2010-2018 рр.

Рік	Кількість підприємств, що займалися інноваційною діяльністю, од.	Власні кошти, млн. грн.	Витрати на дослідження, млн. грн.	Частка збиткових підприємств
2010	301406	4775,2	996,4	42,7
2011	275691	7585,6	1079,9	36,5
2012	278453	7335,9	1196,3	37
2013	289338	6973,4	1638,5	35
2014	311104	6540,3	1754,6	34,5
2015	341578	13427	2039,5	26,7
2016	352604	22036	2457,8	27
2017	292433	7704,1	2169,8	27,6
2018	307885	10742	3208,8	26,1

Саме власні кошти, які підприємство вкладає у впровадження нововведень, є основним джерелом фінансування інноваційної діяльності підприємств, до того ж, їхня частка в структурі фінансового забезпечення має тенденцію до щорічного зростання.

Витрати на проведення прикладних досліджень є також актуальним питанням для України, адже сьогодні важливішого значення набувають не обсяги витрачених коштів, а наука, освіта та інформація. Саме наукові дослідження є основним стимулюючим фактором для інновацій, які, в свою чергу, є основою розвитку національної економіки. Посилення інноваційного розвитку країни відбудеться лише тоді, коли частка підприємств, які самостійно проводять дослідження, буде домінувати над частку підприємств, що лише купують нововведення.

Визначимо коефіцієнти парної кореляції між залежною (кількість підприємств, що займаються інноваційною діяльністю) та незалежними змінними (табл. 2).

Таблиця 2.
Матриця парної кореляції між залежною та незалежними змінними

	Кількість підприємств, що займалися інноваційною діяльністю (y)	Власні кошти (x ₁)	Витрати на дослідження (x ₂)	Частка збиткових підприємств (x ₃)
Кількість підприємств, що займалися інноваційною діяльністю (y)	1			
Власні кошти (x ₁)	0,82	1		
Витрати на дослідження (x ₂)	0,53	0,57	1	
Частка збиткових підприємств (x ₃)	-0,58	-0,68	-0,88	1

Враховуючи дані таблиці, визначаємо силу зв'язку між змінними:

- між кількістю підприємств, що займалися інноваційною діяльністю, та обсягами власних коштів, інвестованих у нововведення існує сильний зв'язок (0,82);

- між витратами підприємств на прикладні дослідження та кількістю інноваційно активних підприємств кореляційний зв'язок є помірним та дорівнює 0,53;

- між кількістю підприємств, які отримали збитки, та таких, що впроваджують інновацію, зв'язок є помірним (-0,58) та оберненим, і це цілком логічно, адже джерелом власних коштів, що спрямовуються на інновації, є саме прибуток. Значна частка підприємств працює збитково, а прибуткові підприємства не завжди готові ризикувати, адже інноваційні проекти характеризуються високим ступенем ризику.

Для побудови регресійної моделі тіснота зв'язку факторів з результативною змінною повинна бути сильною (0,7-0,9) або дуже сильною (0,91-0,99). Якщо значення коефіцієнтів кореляції становить менше 0,7, то зв'язок між показниками є незначним, тому такі змінні як частка збиткових підприємств та витрати на дослідження не варто розглядати як такі, що мають суттєвий вплив на кількість інноваційно орієнтованих підприємств.

Модель залежності кількості підприємств, що займаються інноваційною діяльністю, від власних коштів, інвестованих у таку діяльність, можна зобразити за допомогою такого рівняння:

$$Y_x = 4,12x + 265754,3 \quad (1)$$

Де Y_x – кількість підприємств, що займаються інноваційною діяльністю;

x – обсяги власних коштів, що інвестуються в інвестиційну діяльність.

Коефіцієнт 4,12 означає, що при збільшенні фінансування інноваційної діяльності на 1 млн. грн., кількість підприємств, що впроваджують інноваційну діяльність, зросте на 4,12. Отже, власні кошти підприємств є вагомим фактором при веденні інноваційної діяльності.

Значний розрив між табличним ($F_{кр} = 0,01$) і розрахунковим ($F_{ст} = 14,31$) значеннями критерію Фішера вказує на пряму залежність між значенням результативної і факторної ознаки.

Наведені розрахунки демонструють залежність частки підприємств, що впроваджують інноваційну діяльність, від обсягів фінансування за рахунок власних коштів. Залежність є прямопропорційною та сильною, про що свідчить коефіцієнт кореляції. Коефіцієнт детермінації показує, що частка інноваційних підприємств на 67% обумовлена самофінансуванням підприємств, а це, враховуючи кількість різноманітних за видами та вартістю джерел фінансування, які доступні сьогодні, не відповідає оптимальній структурі фінансового забезпечення. Тому доцільним є більш детальний розгляд сучасних джерел фінансування інноваційної діяльності в динаміці та у структурному розрізі.

Аналіз сучасної структури фінансування інноваційної діяльності підприємств свідчить про значні диспропорції між власними коштами, бюджетними ресурсами та сумами іноземних інвестицій (табл. 3).

Таблиця 3.

Динаміка та структура джерел фінансування інноваційної діяльності в Україні у 2010-2017 рр. [8]

Рік	Загальна сума витрат, млн. грн.	Власні кошти		Кошти державного бюджету		Кошти іноземних інвесторів		Інші джерела	
		млн. грн.	%	млн. грн	%	млн. грн	%	млн. грн	%
2010	8045,5	4775,2	59,35	87	1,08	2411,4	29,97	771,9	9,59
2011	14334	7585,6	52,92	149,2	1,04	56,9	0,40	6542,2	45,64
2012	11481	7335,9	63,90	224,3	1,95	994,8	8,67	2925,6	25,48
2013	9562,6	6973,4	72,92	24,7	0,26	1253,2	13,11	1311,3	13,71
2014	7695,9	6540,3	84,98	344,1	4,47	138,7	1,80	672,8	8,74
2015	13814	13427	97,20	55,1	0,40	58,6	0,42	273	1,98
2016	23230	22036	94,86	179	0,77	23,4	0,10	991,1	4,27
2017	9117,5	7704,1	84,50	227,3	2,49	107,8	1,18	1078,3	11,83
2018	12180	10742	88,19	639,1	5,25	107	0,88	692	5,68

З даних, наведених у таблиці, можна зробити висновок, що частка власних коштів підприємств у фінансуванні інноваційної діяльності за останні 9 років зросла в середньому на 35%. Це цілком логічно, адже саме суб'єкти господарювання є основними учасниками інноваційної діяльності. Їхньою основною метою діяльності є продаж затребуваного ринком продукту та отримання прибутку, тому підприємці активно працюють у сфері комерціалізації інноваційних проєктів. Залучення власних коштів має деякі переваги над іншими джерелами фінансування. Це, перш за все, підвищення фінансової стійкості за рахунок власного капіталу, який є додатково утвореним з прибутку, а також зменшення витрат на зовнішнє фінансування. До того ж, в умовах ринкової економіки жоден інвестор, неважливо – вітчизняний чи іноземний, не наважиться на вкладення коштів у проєкт, доки не переконається, що власник бізнесу інвестує, в першу чергу, власні фінансові ресурси.

Частка участі держави у фінансовому забезпеченні інновацій зменшувалася до 2016 року, а за останні два роки зросла в кілька разів. Тому можна стверджувати, що цей вид фінансування має змінну динаміку. Причинами цього є переобтяженість державного бюджету борговими зобов'язаннями, великою кількістю соціальних проблем, які потребують вирішення, складне становище житлово-комунального господарства та низка інших внутрішніх та зовнішніх проблем. З наведених причин, які супроводжуються хронічним дефіцитом бюджету, у найближчий час бюджетні кошти не стануть основним джерелом фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємств, що посприяло б перетворенню економіки України.

Незначну частку в загальній структурі займає іноземне фінансування, хоча в деякі роки навіть перевищує надходження з бюджету.

До інших джерел фінансування інновацій належать кошти вітчизняних інвесторів, кредитні позики, венчурні фонди, а також фінансові ресурси інвестиційних фондів, страхових компаній та пенсійних фондів, які формуються за рахунок заощаджень фізичних осіб. Протягом 2011-2012 рр. цей вид фінансової підтримки був досить вагомим (25,48-45,64% від загальної суми), у наступні роки став малозначимим у загальній структурі фінансування, хоча в розвинених країнах він є одним з основних джерел фінансової підтримки інноваційної діяльності.

Потреба у розвитку венчурного бізнесу є актуальною для української економіки, оскільки кошти на впровадження інновацій є постійним дефіцитом. Але в Україні венчурні фонди функціонують недостатньо ефективно, адже вони слабо орієнтовані на розвиток інноваційної сфери. Причиною цього є зосередженість венчурного капіталу на середньоризикових проєктах, які включають нерухомість, будівництво та торгівлю. Інновації ж супроводжуються високим ризиком втрати вкладених коштів, тому на них спрямовується лише незначна частка капіталу.

Не набув широкого розповсюдження і банківський кредит як джерело фінансового забезпечення інноваційної діяльності. З одного боку, такі позики є ризикованими та часто збитковими для банків через високий відсоток неповернення, а з іншого – є невігідними для інноваційних підприємств, так як за відсутності пільгового кредитування сплата платежів за звичайним кредитним договором не дає можливості розвивати інноваційний проєкт.

З наведених причин при використанні такого джерела фінансування як банківський кредит, важлива роль повинна належати державі та державним банківським установам, які мають забезпечувати пільгові позики для підприємств, що ведуть інноваційну діяльність. Також держава може взяти на себе частину ризику у кредитуванні інновацій комерційними банками, а також зробити кредит більш доступним для підприємств шляхом компенсації частки плати за нього.

До інших кредитних інструментів, що належать до джерел фінансового забезпечення, також можна віднести: гарантування державою забезпечень з повернення позики, що була надана підприємству для реалізації інноваційного проекту, інноваційний лізинг, інноваційний факторинг тощо [11].

Аналіз динаміки та структури джерел фінансування інноваційної діяльності свідчить про те, що частка державного фінансування інноваційного розвитку знаходиться на низькому рівні, в той час коли основним джерелом забезпечення інноваційної діяльності лишаються власні кошти підприємств та запозичені ресурси. Така тенденція негативно впливає на впровадження в життя новаторських ідей та зниження частки підприємств, що ведуть інноваційну діяльність. Наведені дані демонструють недосконалий рівень державного фінансування інноваційної діяльності в Україні. Зменшення кількості інвесторів з-за кордону також значно впливає на інноваційну активність підприємств.

Хоча оптимальним варіантом при виборі джерела фінансування інноваційної діяльності і є поєднання різних варіантів одночасно, але варто враховувати особливості їхнього використання для ефективного впровадження інновацій (рис. 1).

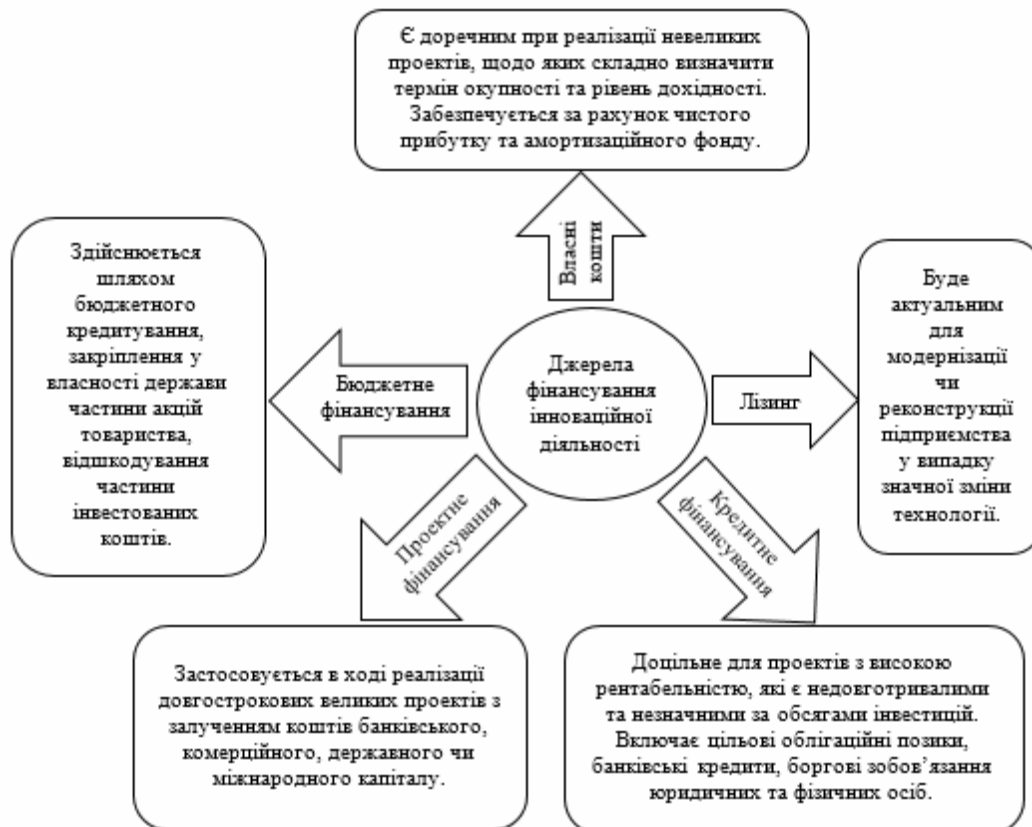

Рисунок 1. Особливості джерел фінансування інноваційної діяльності підприємств [13, с. 36–37]

Кількість можливих джерел фінансування інноваційної діяльності є дуже різноманітною за своїм характером, вартістю, строковістю та за потреби дозволяє обрати найбільш раціональний варіант для фінансового забезпечення того чи іншого проекту. Незважаючи на це, Україна посідає останні місця у різних міжнародних рейтингах. Наприклад, за даними Всеукраїнського всесвітнього форуму, що проводився у 2018 році, Україна займає 81 місце серед 137 держав, які було досліджено на готовність до інновацій. Ще один рейтинг було складено у 2018 році агентством Bloomberg, в якому Україна зайняла 53 позицію серед 60 держав за рівнем інноваційного розвитку. За показником продуктивності праці Україна посіла останнє місце, за рівнем технологічних можливостей держава зайняла 58 позицію, а за величиною витрат на дослідження – зайняла 54 місце. Як не парадоксально, але в цьому ж дослідженні Україна зайняла 28 позицію за ефективністю вищої освіти та 35 місце за патентною активністю. До того ж, сильними сторонами України є вигідне географічне положення, емний ринок та високий рівень розвитку людського потенціалу. Така розбіжність у рейтингових місцях свідчить про те, що держава має високий потенціал до інноваційного розвитку, але фінансове забезпечення підприємств, що займаються інноваційною діяльністю, є недостатнім.

Дійсно, величина загальної суми витрат на інноваційну діяльність підприємств є вкрай низькою – щорічно на неї витрачається менше 1% від внутрішнього валового продукту. Для порівняння, у Європейському Союзі орієнтир для визначення достатності фінансування інновацій становить не менше 3% від ВВП країни. До того ж, 2/3 фінансових ресурсів має бути залучено з підприємницького сектору [12]. Така невідповідність європейським стандартам гальмує інноваційний прогрес України та негативно впливає на конкурентоспроможність держави у світовому економічному просторі.

Окрім недостатності фінансування та значних диспропорцій серед джерел фінансування інноваційної діяльності підприємств, можна виділити й інші проблеми:

- непослідовність дій держави у питаннях фінансової підтримки підприємств;
- зосередженість державного фінансування на науковій сфері, в той час, як у високорозвинених країнах головним джерелом фінансування науки є бізнес (для прикладу, в Україні на науку припадає 46% коштів, виділених державою на фінансування інновацій, а в європейських країнах цей показник не перевищує 30%);

- у державному фінансуванні перевага надається здебільшого державним установам, коли в інших країнах нею фінансуються у більшій мірі приватні підприємства на конкурсних засадах;

- в Україні пріоритет надається фінансуванню короткострокових інноваційних проектів незалежно від сфери діяльності. Це відбувається через високий ризик втрати коштів унаслідок погіршення інвестиційного клімату в країні. Тому ресурсами забезпечуються лише ті нововведення, які дадуть економічний ефект через три-п'ять років;

- незацікавленість українського інвестора у соціальному ефекті від капіталовкладення;
- неналежне ведення українськими венчурними фондами своєї діяльності, адже ці фінансові установи надають перевагу проектам з високим доходом та низьким рівнем ризику, а інноваційна діяльність завжди супроводжується ризикованістю [9].

Висновки. Отже, незважаючи на велику кількість проблем у сфері фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємств, нестача коштів є найвагомим фактором, що стримує інноваційний розвиток суб'єктів господарювання.

У ході дослідження встановлено, що для успішного ведення інноваційної діяльності необхідно використовувати різні джерела фінансування інноваційної діяльності підприємств. Однак найвагомим таким джерелом є власні кошти підприємств. Державна підтримка, навпаки, займає незначну частку у структурі фінансування інноваційних підприємств, що негативно впливає на їхню діяльність і цій сфері.

Ефективне провадження інноваційної діяльності повинно супроводжуватися продуманою інвестиційною політикою, яка б передбачала достатню фінансову підтримку (збільшення державного фінансування наукових досліджень, підтримка малих інноваційних підприємств, розвиток венчурного інвестування, удосконалення законодавчої бази). Інноваційне підприємство для успішної діяльності потребує створення сприятливого інвестиційного клімату.

Фінансове забезпечення інноваційної діяльності підприємств у повному обсязі дасть можливість суб'єктам господарювання підвищити конкурентоспроможність як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Держава, у свою чергу, зміцнить свої позиції у світовому економічному просторі.

Проблема фінансування інвестиційної діяльності полягає не лише в недостатності фінансових ресурсів, які виділяються в сферу інновацій. Існує ще й необхідність створення раціональної структури розподілу джерел фінансування в дану галузь.

Аналіз джерел фінансування інноваційної діяльності підприємств доводить, що в Україні не сформовано єдиного оптимального механізму стимулювання інноваційної діяльності. Підтримка з боку держави є недостатньою, а система банківського кредитування інноваційних проектів є недосконалою.

Література.

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 4 липня 2002 р. № 36 // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 36. – 266 с.

2. Здійснення наукових досліджень і розробок у 2017 році [електронний ресурс] : Державна служба статистики України . Експрес випуск. – режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/express/expr2018/05/73.pdf> (дата звернення 27.10.2019).

3. Джерела фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств [електронний ресурс] : Державна служба статистики України . – режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/ni/ind_rik/ind_u/2002.html (дата звернення: 27.10.2019).

4. Промисловість України в 2013-2017 роках: стат. збірник / під ред. Л.М. Овденко. - Київ: Держ. ком. статистики України, 2018. - 304 с.

5. Дікань Л. В. Фінансове забезпечення діяльності підприємства: сутність та джерела / Л. В. Дікань, Ю. О. Голуб // Економіка розвитку. – 2007. – № 3 (43). – С. 65–68.

6. Зянько В. В. Проблеми та пріоритети розвитку інноваційного підприємництва в Україні / В. В. Зянько // Теоретичні та прикладні питання економіки : зб. наук. праць / за ред. Ю. І. Єханурова, А. В. Шегди. – К. : Київський університет, 2006. – Вип. 9. – С. 167–173.

7. Третяк І. О. Фінансовий аспект економічного розвитку України / І. О. Третяк // Науковий вісник Волинського державного університету ім. Лесі Українки. Економічні науки. – 2001. – № 4. – С. 350-359.

8. Наукова та інноваційна діяльність України у 2017 році : стат. зб. [Електронний ресурс] . — К. : Державна служба статистики України, 2017. — С . 76 . — Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publnauka_u.htm (дата звернення 26.10.2019)

9. Продіус О.І. Проблеми та перспективи впровадження інноваційних проектів на вітчизняних підприємствах / Продіус О.І. // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2016. – №19. – С. 91-95

10. Історія венчурних фондів в Україні [електронний ресурс] : Українська асоціація інвестиційного бізнесу. - Режим доступу: http://www.uaib.com.ua/files/articles/201/15_4.pdf (дата звернення: 25.10.2019)

11. Васильєва Т. А. Проблеми і перспективи банківського інноваційного кредитування / Т. Васильєва // Розвиток фінансово-кредитної системи України: здобутки, проблеми, перспективи : тези доповідей III Всеукраїнської науково-практичної конференції, 25 – 26 жовтня 2007 р. / відп. за вип. Б. Пшик. – Л. : ЛІБС УБС НБУ, 2007. – С. 127–129.

12. Тюха І.В. Проблеми інноваційної діяльності в Україні та на вітчизняних підприємствах / І.В. Тюха, В.А. Кузнєцова // Ефективна економіка. – 2015. – № 11 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4545> (дата звернення: 27.10.2019).

13. Хорошко В. А. Методи фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємства / В. А. Хорошко // Управління розвитком. – 2013. – № 12. – С. 35–37.

References.

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2002), The Law of Ukraine “On innovative activity”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15> (Accessed 27 November 2019).

2. State Statistics Service of Ukraine (2017), “Research and development in 2017”, available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/express/expr2018/05/73.pdf> (Accessed 27 October 2019)

3. State Statistics Service of Ukraine (2018), “Sources of financing of innovative activity of industrial enterprises”, available at: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/ni/ind_rik/ind_u/2002.html (Accessed 27 October 2019)

4. Ovdenko, L.M. (2018), “*Promyslovis't' Ukrainy v 2013-2017 rokakh*” [Industry of Ukraine in 2013-2017], Derzh. kom. statystyky Ukrainy, Kyiv, Ukraine.

5. Dikan, L. V. and Golub, Y. A. (2007), “Financial provision of activity of the enterprise: essence and sources”, *Ekonomika rozvytku*, vol. 3, pp. 65-68.

6. Zian'ko, V. V. (2006), “Problems and priorities for the development of innovative entrepreneurship in Ukraine”, *Teoretychni ta prykladni pytannia ekonomiky*, vol. 9, pp. 167-173.

7. Tretiak, I. O. (2001) “Financial aspect of economic development of Ukraine”, *Naukovyj visnyk Volyns'koho derzhavnoho universytetu im. Lesi Ukrainky. Ekonomichni nauky*, vol. 4, pp. 350-359.

8. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy (2017), “*Naukova ta innovatsijna diial'nist' Ukrainy*”, available at: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publnauka_u.htm (Accessed 26 October 2019).

9. Prodius, O.I. (2016), “Problems and prospects of implementation of innovative projects at domestic enterprises”, *Naukovyj visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu*, vol. 19, pp. 91-95.

10. Ukrainian Association of Investment Business (2006), “History of Venture Funds in Ukraine”, available at: http://www.uaib.com.ua/files/articles/201/15_4.pdf (Accessed 25 October 2019).

11. Vasyl'ieva, T. A. (2007), “Problems and prospects of bank innovative lending”, *Rozvytok finansovo-kredytnoi systemy Ukrainy: zdobutky, problemy, perspektyvy : tezy dopovidej* [Development of Ukraine's financial-credit system: achievements, problems, prospects: abstracts], III Vseukrains'ka naukovo-praktychnoi konferentsii [3rd All-Ukrainian Scientific and Practical Conference], LIBS UBS NBU, L'viv, pp. 127-129.

12. Tiukha, I.V. and Kuznietsova, V. A. (2015) “Problems of innovation activity in Ukraine and at domestic enterprises”, *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 11, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4545> (Accessed 27 October 2019).

13. Khoroshko, V. A. (2013), “Methods of financial support of innovative activity of the enterprise”, *Upravlinnia rozvytkom*, vol. 12, pp. 35-37.

Стаття надійшла до редакції 29.10.2019 р.